Evropský parlament
2014-2019

Dokument ze zasedání

7

B8-0600/2017 }
B8-0632/2017 }
B8-0633/2017 }
B8-0635/2017 } RC1

15.11.2017

SPOLEČNÝ NÁVRH USNESENÍ

předložený v souladu s čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu

a nahrazující návrhy usnesení předložené skupinami:
ECR (B8-0600/2017)
S&D, Verts/ALE (B8-0632/2017)
ALDE (B8-0633/2017)
PPE (B8-0635/2017)

o teroristických útocích v Somálsku
(2017/2932(RSP))

Joachim Zeller, Tomáš Zdechovský, Pavel Svoboda, Lefteris Christoforou, Dubravka Šuica, Eduard Kukan, Tunne Kelam, Marijana Petir, Elisabetta Gardini, Jarosław Wałęsa, Laima Liucija Andrikienė, Luděk Niedermayer, Lorenzo Cesa, Mairead McGuinness, David McAllister, Jaromír Štětina, Romana Tomc, Željana Zovko, Ivan Štefanec, Michaela Šojdrová, Patricija Šulin, Giovanni La Via, Manolis Kefalogiannis, Maurice Ponga, Adam Szejnfeld, Bogdan Brunon Wenta, Sandra Kalniete, Milan Zver, Roberta Metsola, Andrey Kovatchev, Lars Adaktusson, Seán Kelly, Deirdre Clune, Krzysztof Hetman, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Anna Záborská, László Tőkés, Michael Gahler, Inese Vaidere, Ivana Maletić, Cristian Dan Preda
za skupinu PPE
Elena Valenciano, Victor Boştinaru, Soraya Post, Cécile Kashetu Kyenge
za skupinu S&D
Karol Karski, Branislav Škripek, Ruža Tomašić, Charles Tannock, Jan Zahradil, Notis Marias, Jana Žitňanská, Ryszard Czarnecki, Anna Elżbieta Fotyga, Zdzisław Krasnodębski, Angel Dzhambazki

za skupinu ECR
Hilde Vautmans, Izaskun Bilbao Barandica, Nedzhmi Ali, Petras Auštrevičius, Beatriz Becerra Basterrechea, Dita Charanzová, Gérard Deprez, Martina Dlabajová, Fredrick Federley, Nathalie Griesbeck, Marian Harkin, Filiz Hyusmenova, Ivan Jakovčić, Petr Ježek, Ilhan Kyuchyuk, Patricia Lalonde, Louis Michel, Javier Nart, Urmas Paet, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Jozo Radoš, Frédérique Ries, Robert Rochefort, Jasenko Selimovic, Pavel Telička, Ivo Vajgl, Marietje Schaake, Johannes Cornelis van Baalen, Cecilia Wikström, Valentinas Mazuronis
za skupinu ALDE
Maria Heubuch, Jordi Solé
za skupinu Verts/ALE
Ignazio Corrao, Isabella Adinolfi, Piernicola Pedicini

Usnesení Evropského parlamentu o teroristických útocích v Somálsku (2017/2932(RSP))

Evropský parlament,

– s ohledem na svá předchozí usnesení o Somálsku,

– s ohledem na své usnesení ze dne 18. května 2017 o situaci v uprchlickém táboře Dadaab[1],

– s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky ze dne 15. října 2017 o útocích v somálském Mogadišu a na prohlášení mluvčí místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky ze dne 30. října 2017 o útocích v Somálsku,

– s ohledem na závěry Rady ze dne 3. dubna 2017 týkající se Somálska,

– s ohledem na vystoupení EU na 36. zasedání Rady OSN pro lidská práva o interaktivním dialogu s nezávislým odborníkem pro Somálsko, které se konalo dne 27. září 2017,

– s ohledem na rezoluci Rady bezpečnosti OSN č. 2372 (2017) přijatou dne 30. srpna 2017 a 2383 (2017) přijatou dne 7. listopadu 2017,

– s ohledem na zprávy generálního tajemníka OSN Radě bezpečnosti OSN o Somálsku ze dne 9. května a 5. září 2017,

– s ohledem na prohlášení Rady bezpečnosti OSN ze dne 15. října 2017 o teroristických útocích v Mogadišu,

– s ohledem na prohlášení předsedy Komise Africké unie ze dne 15. října 2017 o situaci v Mogadišu,

– s ohledem na prohlášení Africké unie v Somálsku (AMISOM) odsuzující teroristické útoky, k nimž došlo ve dnech 14. a 28. října 2017,

– s ohledem na závěrečné komuniké Mezinárodní konference o Somálsku, která se konala dne 11. května 2017 v Londýně,

– s ohledem na společné komuniké EU a Africké unie o provádění Pařížské dohody ze dne 1. června 2017,

– s ohledem na prohlášení Africké unie v Somálsku ze dne 8. listopadu 2017, v němž oznámila svůj záměr zahájit v prosinci 2017 postupné stažení vojsk ze Somálska s cílem úplného stažení do roku 2020,

– s ohledem na dohodu z Cotonou o partnerství mezi zeměmi AKT a EU,

– s ohledem na mandát Africké komise pro lidská práva a práva národů při podpoře a ochraně lidských práv a práv národů, který má v souladu s Africkou chartou lidských práv a práv národů,

[1] Přijaté texty, P8_TA (2017)0229.

– s ohledem na Úmluvu OSN o právech dítěte a na její opční protokol o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů,

– s ohledem na Úmluvu Organizace africké jednoty o předcházení terorismu a boji proti němu, která byla schválena v roce 1999,

– s ohledem na čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že dne 14. října 2017 otřásla centrem Mogadišu obrovská exploze nákladního vozidla, která zabila nejméně 358 lidí, dalších 228 zranila a 56 se pohřešuje; vzhledem k tomu, že tento útok v srdci Mogadišu byl jednou z nejsmrtelnějších teroristických operací na světě v posledních letech; vzhledem k tomu, že dne 28. října 2017 bylo zabito více než 30 osob, když před hotelem v blízkosti prezidentského paláce v Mogadišu explodovaly dvě bomby;

B. vzhledem k tomu, že i když se k odpovědnosti za tyto zbabělé útoky nepřihlásila žádná skupina, tyto útoky nesou charakteristické znaky skupiny aš-Šabáb, která nyní podle všeho nechce ztratit jakoukoli podporu veřejnosti tím, že bude dávána do souvislosti s tak obrovskými ztrátami na životech civilních obyvatel; vzhledem k tomu, že somálští občané opakovaně odsoudili násilí páchané skupinou aš-Šabáb a že se v reakci na říjnové bombové útoky sjednotily a tisíce z nich se zúčastnily pochodu městem Mogadišu jako projev odporu vůči skupině aš-Šabáb;

C. vzhledem k tomu, že v posledních měsících došlo v Mogadišu a v celé zemi k sérii vražedných teroristických útoků, včetně bombových útoků na auta, náhodných přestřelek, cílených poprav a únosů, což jen zdůraznilo neutuchající hrozbu násilného extremismu, kterému tato země čelí;

D. vzhledem k tomu, že většina útoků je přisuzována teroristickým činům skupiny aš-Šabáb, ačkoli je známo, že je v této zemi aktivní rovněž Dá’ iš;

E. vzhledem k tomu, že prezident Somálska Mohamed Abdullahi Mohamed – poté, co v únoru nastoupil k moci na základě výsledků voleb, které byly považovány za významný milník pro návrat této zbídačelé východoafrické země ke stabilitě a prosperitě – se zavázal, že Somálsko skoncuje se skupinou aš-Šabáb;

F. vzhledem k tomu, že po vlně útoků v průběhu roku 2017, zejména po děsivém bombovém útoku ze 14. října, není vůbec zřejmé, zda budou somálské bezpečnostní síly po zamýšleném odchodu mise AMISOM v roce 2018 dostatečně schopné bojovat proti terorismu;

G. vzhledem k tomu, že síly mise AMISOM byly v několika případech obviněny ze závažného porušování lidských práv, včetně bezohledného zabíjení a několika případů sexuálního vykořisťování a zneužívání; vzhledem k tomu, že opětovné nasazení cizích vojsk na území Somálska mimo mandát OSN a AU je vážným důvodem pro obavy s ohledem na předchozí obvinění z porušování lidských práv, kterého se údajně dopustily jednotky mise AMISOM;

H. vzhledem k tomu, že v loňském roce byly vysídleny tisíce lidí, v mnoha případech do

vládou kontrolovaných městských center, a to z důvodu násilného extremismu, ale také kvůli suchu, klanovým konfliktům a nucenému vystěhování; vzhledem k tomu, že mnozí z nich žijí v nebezpečných sídlech, kde ženy a zejména mladé dívky čelí zneužívání a sexuálnímu násilí;

I. vzhledem k tomu, že nad Somálskem visí hrozba hladomoru, přičemž přibližně 400 000 somálských dětí trpí akutní podvýživou a 3 miliony lidí žijí v krizových nebo nouzových podmínkách, pokud jde o zajišťování potravin; vzhledem k tomu, že v Somálsku je zhruba 1,1 milion vnitřně vysídlených osob a že je v této oblasti více než 900 000 somálských uprchlíků;

J. vzhledem k tomu, že v táborech v Keni je 420 000 somálských uprchlíků, z toho 350 000 v táboře Dadaab, a že se vlády Somálska a Keni a vysoký komisař OSN pro uprchlíky dohodli na tom, že usnadní dobrovolný návrat 10 000 uprchlíků do těch oblastí Somálska, které už nejsou pod kontrolou skupiny aš-Šabáb; vzhledem k tomu, že navrácené osoby se setkávají s problémy opětovného začlenění a mají malé vyhlídky na nalezení pracovního místa; vzhledem k tomu, že v táboře Dadaab je mnoho uprchlíků somálského původu, kteří ale nikdy nepoznaly život mimo tábor a jsou bez státní příslušnosti, tudíž nemůžou být posláni zpátky do Somálska;

K. vzhledem k tomu, že EU od roku 2016 postupně zvýšila svou roční humanitární pomoc Somálsku, zejména v reakci na dlouhotrvající sucho, které zemi zasáhlo, vyčlenila 120 milionů EUR v roce 2017 pro humanitární partnery a uvolnila 100 000 EUR na pomoc při mimořádných událostech s cílem pohotově reagovat na potřeby zdravotní péče v Mogadišu po útoku ze 14. října; vzhledem k tomu, že EU také původně mobilizovala dvě lodě námořní operace EU ATALANTA, včetně letů na pomoc při mimořádných událostech, za účelem doručení zdravotnických potřeb pro případy nouze do nemocnic v Mogadišu;

L. vzhledem k tomu, že EU prostřednictvím Evropského rozvojového fondu (2014–2020) poskytla 486 milionů EUR a zaměřila se na uplatňování dohody Compact, zejména při budování státu a míru, zajišťování potravin, odolnosti a vzdělávání; vzhledem k tomu, že EU se zavázala také k podpoře mise AMISOM prostřednictvím Afrického mírového projektu;

M. vzhledem k tomu, že Světová banka v prosinci 2016 přislíbila, že zintenzívní boj proti extrémní chudobě a oznámila, že rozvojové země se zavázaly poskytnout rekordní sumu 75 miliard USD na granty a zvýhodněné půjčky Mezinárodnímu sdružení pro rozvoj (IDA); vzhledem k tomu, že Somálsko ovšem není pro financování z IDA způsobilé, neboť dluží bance a MMF 300 milionů USD v rámci 5-miliardového dluhu v USD vůči multilaterálním a bilaterálním věřitelům;

N. vzhledem k tomu, že přesto, že Somálsko v lednu 2015 ratifikovalo Úmluvu OSN o právech dítěte a v listopadu 2015 podpořilo prohlášení o bezpečných školách a zavázalo se k přijetí konkrétních kroků na ochranu studentů a vzdělávacích zařízení, dochází v této zemi i nadále k zabíjení dětí a jejich svévolnému zadržování a náboru jak ze strany skupiny aš-Šabáb, tak k jejich náboru do řad somálských ozbrojených složek;

O. vzhledem k tomu, že v Somálsku neexistuje funkční civilní soudnictví, a že se somálská vláda proto spoléhá na vojenské soudy, které soudí a usvědčují civilní osoby, což

nezaručuje práva žalovaných stran z řad civilních obyvatel; vzhledem k tomu, že široké pravomoci v oblasti vyšetřování získala Státní zpravodajská a bezpečnostní služba (NISA), která v současnosti nemá mandát k prosazování práva, což vede v případě osob, které tato služba zadržuje, k závažnému porušování procesních práv;

P. vzhledem k tomu, že Somálsko je podle organizace Transparency International celosvětově nejzkorumpovanější zemí již desátým rokem v řadě; vzhledem k tomu, že somálská vláda stále čelí mnoha problémům, jako je korupce a nedostatek široké podpory ze strany civilního obyvatelstva, což mělo nevyhnutelně za následek nízkou míru důvěry ve státní instituce a následný přesun podpory k radikálním islamistickým a teroristickým skupinám;

1. vyjadřuje hlubokou soustrast obětem nedávných teroristických útoků v Somálsku a jejich rodinám a velmi lituje ztrát na lidských životech; zároveň důrazně odsuzuje pachatele těchto útoků, které jsou připisovány povstalecké skupině aš-Šabáb;

2. připomíná, že trvalé stability a míru lze dosáhnout pouze prostřednictvím sociálního začleňování, udržitelného rozvoje a řádné správy věcí veřejných na základě demokratických zásad a právního státu, kdy je respektována důstojnost obyvatel a jsou dodržována veškerá jejich práva;

3. vítá rychlou reakci Komise na mimořádnou situaci v návaznosti na teroristický útok ze dne 14. října; vyzývá EU a mezinárodní partnery, aby splnily své závazky vůči Somálsku, a to zejména prostřednictvím opatření k zabezpečení potravin s cílem vyhnout se strukturálním problémům, které vedou k hladomoru, podporovat bezpečnost a smírné řešení sporných otázek mezi skupinami obyvatel, zlepšit správu veřejných financí a poskytnout pomoc při dokončení procesu revize ústavy, která je potřebná k dosažení dlouhodobé stability;

4. vyjadřuje politování nad tím, že i navzdory opakovanému varování ze strany humanitárních skupin, dárcovských organizací a Evropského parlamentu Somálsko i nadále balancuje na prahu hladomoru; připomíná, že k míře úmrtnosti při hladomoru v roce 2011 přispěla nejistota zapříčiněná extremistickými ozbrojenci ze skupiny aš-Šabáb a jejich činnost, jejímž prostřednictvím bylo bráněno v dodávkách potravinové pomoci do oblastí jižního a středního Somálska, které se tehdy nacházely pod kontrolou této skupiny; vyzývá všechny strany ke spolupráci s humanitárními organizacemi a aby přitom plně respektovaly veškeré humanitární zásady s cílem umožnit plný a neomezený přístup k osobám, které i nadále trpí a nacházejí se v nouzi, zejména k osobám ve venkovských oblastech;

5. vítá volební proces uspořádaný v únoru 2017, který vedl ke zvolení nového prezidenta, a očekává, že tato volba posílí politickou stabilitu, povzbudí k přijetí nutných reforem a posune projekt federace kupředu v úzké koordinaci a spolupráci s federálními členskými státy; zdůrazňuje, že je důležité potírat korupci zakořeněnou v zemi a poskytnout mladým lidem příležitosti s cílem snížit nebezpečí, že budou naverbováni skupinou aš-Šabáb;

6. vítá rozhodnutí Národního fóra vedoucích představitelů Somálska podpořit před volbami v roce 2020 zakládání a registraci politických stran na základě zásady „jedna osoba –

jeden hlas“ a také pokus o opětovné vybudování státních institucí a přijetí důležitých nových zákonů týkajících se politických stran a vytvoření nezávislého Národního výboru pro lidská práva; upozorňuje, že je třeba vyvinout úsilí za účelem posílení zastoupení žen;

7. zdůrazňuje význam příspěvku ze strany somálské diaspory a občanské společnosti ke znovuobnovení nejen veřejné správy, ale také společenského a hospodářského rozvoje a zároveň upozorňuje na důležitost zastoupení a účasti žen na přijímání rozhodnutí; v této souvislosti vítá navýšení počtu žen, které zasedají v somálském parlamentu (24 %) a vládě, přičemž je třeba mít na paměti nutnost vystupňovat úsilí k posílení vyrovnaného zastoupení obou pohlaví, a to jak v EU, tak v Somálsku;

8. bere na vědomí nairobské prohlášení Mezivládního úřadu pro rozvoj pro oblast východní Afriky (IGAD) o udržitelných řešeních pro somálské uprchlíky a o opětovném začlenění navrátilců v Somálsku; vítá závazek nalézt komplexní regionální přístup a současně zajistit ochranu a podporovat soběstačnost v zemích poskytujících azyl, a to s podporou mezinárodního společenství a v souladu se sdílením odpovědnosti na mezinárodní úrovni, jak je nastíněno v komplexním rámci pro reakci na uprchlickou situaci uvedeném v newyorské deklaraci;

9. vyzývá Komisi, aby zintenzívnila své úsilí v rámci konzultací s aktéry v této oblasti, včetně místního obyvatelstva, regionálních samospráv a nevládních organizací, zaměřila se na místní problémy a potřeby, podporovala příznivé klima a zvýšila možnosti návratu uprchlíků do jejich domovských zemí;

10. vyjadřuje znepokojení nad širokými pravomocemi služby NISA a nad tím, že ke stíhání trestných činů, které jsou údajně spojeny s terorismem, používá vojenské soudy, přičemž opakovaně nedbala na zachování práva na spravedlivý proces a udělila trest smrti, aniž by byla prokázána odpovědnost;

11. vyzývá somálskou vládu a EU, aby v rámci své činnosti zaměřené na prosazování zásad právního státu v Somálsku zajistily, aby služba NISA byla kontrolována na základě účinných dohlížecích mechanizmů, a aby zajistily zvyšování odborných znalostí somálské kriminální policie, tak aby mohla provádět důkladné a účinné šetření a respektovala přitom práva občanů;

12. vítá zejména politickou dohodu, jíž vedoucí somálští představitelé dosáhli dne 16. dubna 2017 ohledně začlenění regionálních a federálních sil do ucelené národní bezpečnostní struktury schopné postupně přebírat hlavní odpovědnost za zajišťování bezpečnosti, a také rychlé zřízení Národní bezpečnostní rady a Národního úřadu pro bezpečnost;

13. vyjadřuje uznání úloze, již mise AMISOM zastává při zajišťování bezpečnosti a stability, čímž Somálsku umožňuje zřizovat politické instituce a rozšiřovat autoritu státu před přenosem odpovědnosti za bezpečnost na somálské instituce a bezpečnostní složky; vítá, že Africká unie vede vyšetřování sexuálního násilí, kterého se údajně měly dopustit jednotky mise AMISOM; vyzývá k plnému provedení doporučení uvedených ve zprávách generálního tajemníka OSN, které se týkají Somálska, a v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN č. 2272 (2016) naléhavě vyzývá Africkou unii a země, které do mise vyslaly své vojáky, aby zajistily řádné prošetření těchto případů údajného násilí a předvedení odpovědných osob před soud; zdůrazňuje význam možnosti prodloužit mandát mise AMISOM tak, aby trval i po květnu 2018, a varuje přitom, že předčasný přenos

odpovědnosti na somálské jednotky by mohl mít pro dlouhodobou stabilitu neblahé následky;

14. zdůrazňuje, že je nutné bojovat proti beztrestnosti a zajistit odpovědnost za zločiny proti lidskosti a válečné zločiny, k nimž v Somálsku dochází; bere na vědomí návrh somálského prezidenta na udělení amnestie na určité trestné činy u osob, které se zřeknou terorismu a násilí a které jsou ochotny opustit skupinu aš-Šabáb a jiné teroristické skupiny, a vybízí k vypracování amnestijních právních předpisů;

15. odsuzuje, že ozbrojenci ze skupiny aš-Šabáb nabírají děti jako vojáky a že bezpečnostní složky využívají děti jako vojáky a informátory, a to i využívání zajatých vojáků nebo dezertérů z řad dětí; připomíná, že somálská vláda se zavázala k rehabilitaci bývalých dětských vojáků a k tomu, že předvede osoby odpovědné za jejich nábor před soud; vyzývá mezinárodní dárce, včetně EU, aby upřednostnily poskytování rehabilitačních služeb, vzdělávání a bezpečnou výuku jako klíčový prvek vedoucí k prolomení smrtelného cyklu násilí; naléhavě vyzývá orgány, aby s dětmi, které jsou podezírány z napojení na skupinu aš-Šabáb, zacházely v první řadě jako s oběťmi, aby braly v úvahu jejich nejlepší zájem a zároveň se řídily mezinárodními normami v oblasti jejich ochrany jako vedoucími zásadami;

16. vyjadřuje vážné znepokojení nad tím, že přírodní zdroje, zejména dřevěné uhlí, i nadále zůstává pro teroristy významným zdrojem financování a také příčinou vážného zhoršování životního prostředí v Somálsku; vyzývá Komisi, aby prozkoumala, jak lze rozšířit systémy sledovatelnosti a náležité péče tak, aby zahrnovaly veškeré přírodní zdroje využívané k financování terorismu a násilné činnosti; v této souvislosti vyzývá všechny strany k dodržování rezoluce Rady bezpečnosti OSN zakazující vývoz somálského dřevěného uhlí;

17. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Africké unii, prezidentovi, premiérovi a parlamentu Somálska, generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů, Radě bezpečnosti OSN, Radě OSN pro lidská práva a Smíšenému parlamentnímu shromáždění AKT–EU.